

IP Nederland

De primaire nieuwsbron van de Nederlandse pensioen- en beleggingswereld

Onderzoeker: kritiek op de doorsneepremie onterecht - 23 May 2013

Category: Nieuws

23 May 2013

Het Nederlandse pensioenstelsel zorgt voor goede pensioenen, kent een brede dekking en kan juridisch nog altijd door de beugel, aldus jurist Monique van der Poel. Zij onderzocht of een kenmerkend onderdeel van het Nederlandse pensioenstelsel, de verplichtstelling, toekomst heeft. Conclusie: een pensioenstelsel mét verplichtstelling is prima houdbaar. En het is de beste optie zolang van alternatieven niet duidelijk is of die een vergelijkbaar of beter pensioen opleveren met minder ingrijpen in de vrije markt.

“Het is een wijdverbreid misverstand dat de verplichtstelling meteen in het geding komt als de solidariteit in pensioenregelingen afneemt,” zegt Van der Poel. “De inbreuk op de vrije markt zou dan niet langer te rechtvaardigen zijn. Een pensioenregeling voldoet echter veel eerder dan gedacht aan de hoge mate van solidariteit die nodig is voor de verplichtstelling, zo blijkt uit uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie.” Met andere woorden: het is mogelijk de solidariteit anders in te vullen dan nu gebruikelijk is, zonder daarmee de verplichtstelling in gevaar te brengen.

Het heffen van een doorsneepremie is volgens Van der Poel bijvoorbeeld niet per se noodzakelijk. “Het Hof heeft het over het een solidaire premie, maar zegt niet dat dit een doorsneepremie moet zijn. Het gaat erom dat er geen evenredig verband bestaat tussen de hoogte van de premie en het individuele risico van een deelnemer. Als vrouwen een hogere premie betalen omdat zij een hogere levensverwachting hebben, dan is dat bijvoorbeeld wel het geval. Evenmin mag er een evenredig verband bestaan tussen premie en prestatie die daar tegenover staat, zoals je nu veelal geen premie meer hoeft te betalen bij arbeidsongeschiktheid, terwijl de opbouw van rechten wel doorloopt.”

De doorsneepremie ligt wel van verschillende kanten onder vuur. Mispunt is veelal dat die onrechtvaardig uitpakt voor jongeren. Onder meer AFM-bestuurder Harman Korte stipte dit begin dit jaar aan in een toespraak. En passant bepleitte hij het afschaffen van de doorsneepremie.

Die kritiek op de doorsneepremie is vaak onterecht, aldus Van der Poel.

“Voor de meeste regelingen is die argumentatie onjuist. De doorsneepremie is de totale premie die de werkgever aan de pensioenuitvoerder voldoet. Als werknemers hieraan bijdragen dan is de afdracht vaak een vast percentage van hun pensioengrondslag. Daardoor zit in het werknemersdeel niet zo veel overheveling van jong naar oud. De overheveling vindt vooral plaats tussen werkgevers. Een bedrijfstakpensioenfonds stelt de premie vast voor de hele bedrijfstak en kijkt niet naar de samenstelling van het werknemersbestand per werkgevers.”

Voor het aanpassen van de doorsneepremie valt in sommige gevallen wel wat te zeggen. “In branches waar jongeren snel uitstappen, zou je decentraal kunnen kijken naar een andere invulling van de solidariteit. Sociale partners moeten hierin het voortouw nemen.”

Bezwaarlijk in de discussie over de doorsneepremie vindt Van der Poel verder dat het accent sterk ligt op solidariteit van jong naar oud. “Dat is maar één solidariteitsstroom in een pensioenregeling en door dat aspect te benadrukken raakt ondergesneeuwd wat het sociale doel is van solidariteit. Je kunt die net zo invullen als je wilt: het is geen statisch begrip.”

Solidariteit is voor haar dan ook allerminst synoniem met een 'klassieke' uitkeringsovereenkomst. “Ook een premieregeling kun je solidair invullen. Je kunt natuurlijk zeggen dat je die solidariteit niet meer wilt. Maar voor de meeste werkenden is dat niet de beste optie. Dat is nog altijd verplichte deelname aan een collectieve regeling. Ik heb nog geen bewijzen gezien voor betere alternatieven.”

En de juridische randvoorwaarden voor het behoud van verplichte deelname zijn rekkelijker dan vaak wordt gedacht.

Gezien de voordelen die verplichte deelname heeft voor de meeste werknemers is de juridische houdbaarheid een extra argument dat pleit voor behoud, vindt ze. Bovendien zijn er genoeg mogelijkheden om meer maatwerk toe te passen in het systeem van de verplichtstelling. “Solidariteit kun je op verschillende manieren invullen en het is zodoende mogelijk die flexibel aan de behoeften van de deelnemers en de tijdsgeest aan te passen.”

Degressieve opbouw die aansluit bij de risico's van leeftijdscategorieën is bijvoorbeeld een mogelijkheid, al vergt die een wijziging van de wet die voor pensioenen met een uitkeringsovereenkomst een tijdsevenredige opbouw eist.

Het is voor het behoud van de verplichtstelling vooral belangrijk dat er geen één op één verband bestaat tussen de premie die iemand betaalt en de risico's die diegene loopt. Hoogleraren Arnoud Boot, Lans Bovenberg en Theo Nijman stellen voor de doorsneesystematiek en het verbod op leeftijdsdifferentiatie los te laten om meer maatwerk mogelijk te maken. Volgens Van der Poel is dat dus niet nodig.

Het is natuurlijk de vraag of deelnemers behoefte houden aan solidariteit. Dat beseft ook Van der Poel. “Duidelijkheid bieden over solidariteit is belangrijk voor zinvolle discussies over solidariteit en het vergroten van vertrouwen.” De uitkomst van haar onderzoek noemt ze goed nieuws in een tijd dat er veel negatieve geluiden klinken over het pensioenstelsel en de houdbaarheid daarvan.

Het onderzoek draagt in elk geval bij aan flinke discussie. Zo plaatsen verschillende juristen vraagtekens bij de conclusie dat de verplichtstelling juridisch houdbaar is. De uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie zouden te vaag zijn voor zo'n stellige bewering. Kanttekeningen luiden verder dat juridische houdbaarheid wat anders is dan economische houdbaarheid

Author: [Olaf Boschman](#)